

AMERIKANSKI SLOVENEK

PRVI SLOVENSKI LIST V AMERIKI

Geslo: Za vero in narod — za pravico in resnico — od boja do zmagel.

GLASILO SLOV. KATOL. DELAVSTVA V AMERIKI IN URADNO GLASILO DRUŽBE SV. DRUŽINE V JOLIETU; S. P. DRUŽBE SV. MOHORJA V CHICAGI; ZAPADNE SLOV. ZVEZE V DENVER, COLO., IN SLOVENSKE ŽENSKÉ ZVEZE V ZEDINJENIH DRŽAVAH.

(Official Organ of four Slovenian Organizations)

NAJSTAREJŠI
IN NAJBOLJ
PRILJUBLJEN
SLOVENSKI
LIST V
ZDRUŽENIH
DRŽAVAH
AMERIŠKIH.

MARC
16 S. Marija, spok. +
17 C. Patrik
18 P. Ciril
19 S. Sv. Jožef
20 N. Postna
21 P. Benedikt
22 T. Nikolaj, zvel.
23 S. Oton +
24 C. Gabriel
25 P. Osmar, M.D. +
26 S. Ludger
27 N. Postna
28 P. Janez, pub.
29 T. Jona
30 S. Angela, Pol. +
31 C. Bl. Modest

ŠTEV. (NO.) 55.

CHICAGO, ILL., SOBOTA, 19. MARCA — SATURDAY, MARCH 19, 1938

LETNIK (VOL.) XLVII.

Hull obsojal mednarodno anarhijo - Chamberlain v krizi

Amerika vedno pripravljena, sodelovati pri vzdrževanju miru, ne, da bi sklepala zveze z drugimi državami, je dejal državni tajnik Hull. — V barbarizmu, ki se razširja po svetu, je za Ameriko potrebna močna obrambna sila.

Washington, D. C. — "Mentalno vprašanje pred nami je, ali se naj doktrina nasilja zopet posadi na prestol in se z njo brezobzirno privede in mednarodna anarhija in padec nazaj v barbarizem."

Te besede je izrekel državni tajnik Hull, v svojem govoru po radio, katerega je imel ta četrtek popoldne in ki je bil oddajen širom celega sveta. Namen govora je bil, da označi stališče, na katerem stoji Zed. države glede tujezemske politike. Hull je povdarjal, da zavzame Ameriko slej ko prej princip vzdrževanja miru in nima namena, vmešavati se v tuje zadeve, pač pa je vedno pripravljena, brez sklepanja zvez s tujezemskimi državami, sodelovati v svetovni pripravi sporov. V to svrhu je voljna konferirati z drugimi državami, toda vedno pa si pri tem pridržuje svobodo, da po svoje presoja položaj in ukrepa odločitve. Vlada torej nikakor ne zasleduje politike popolne izolacije, ker ve, da bi to ne bilo učinkovito sredstvo za doseg varnosti, marveč bi nasprotno zavedlo svet nazaj v razmere srednjeveškega kaosa, v katerega nekateri deli sveta že itak bredejo.

Ne, da bi imenoval kake države, je Hull izrazil očitno ogorčenje nad barbarizmom in divjastvom, ki se širi danes po svetu v mednarodnih odnosih, ko se pogodbe sploh več ne upoštevajo in se računa le na fizično nasilje. Ako bo svet prezrl te čine in jim dal priznanje, se bo s tem le še pospeševala mednarodna brezpravnost in anarhija. Amerika pa mora s paznim očesom gledati na tak današnji zmeden svet, kjer nobena obljuba več ni sveta in se noben mednarodni zakon ne upošteva, ter zadostno poskrbeti za svojo lastno varnost, da ne postane še ona žrtev nasilja, in je povdarjal da je v to svrhu nujno potrebno, da se Amerika zlastno obozroči. Nepripravljenost v takih časih, je dejal, bi utegnila postati skrajno usodna.

ZAGONETNA ZAROTA

Chicago, Ill. — 17 let stara Miss Dorothy Lange bi kmalu ne vedela več, ali je še na tem ali je že na onem svetu, po dogodkih, ki jih je doživela zadnje dni. Najprej se je na njenem domu, 5874 Ridge ave., oglašil v petek zadnjega tedna neki pogrebnik in javil, da je prišel pripraviti za pogreb Miss Lange. Odpravili so ga in družina je že skoraj pozabila na dogodek, ko prično v nedeljo deževati brzojav iz Wisconsin, vprašajoč, zakaj ni bilo pogreba, kakor je bilo javljeno. Sorodniki so namreč prejeli obvestilo, da bo truplo Miss Lange pripeljano v nedeljo v Wisconsin. Tudi to se je že pozabilo, toda zadnji sredo zvečer bi pa bila Miss

BARCELONA NAPADENA

Nacionalisti sipali bombe na mesto.

Barcelona, Španija. — Bržkone z namenom, da čimprej demoralizirajo vladno stran v toliko, da bo odložila orožje in se podala, so nacionalisti podvrkli prebivalstvo tukajšnjega mesta strahovitemu bombardiranju, kakoršnega še ni doživelo nobeno mesto prej tekom cele vojne. Roji aeroplanov se ponovno in ponovno vračali nad mesto, da se je izvršilo tekom 14 ur celih 12 napadov. Bombe so bile strahotno učinkovite in so zadevale najbolj obljudene dele mesta. Kakor se je v naglici moglo preračunati, je bilo ubitih nad 606, ranjenih pa do 1000 oseb.

PLAČAL BO S SMRTJO

Chicago, Ill. — V sredo se je končala več dni trajajoča obravnava pred tukajšnjim federalnim sodiščem proti Johnu H. Seadlundu, kateri je bil obtožen, da je ugrabil in umoril Chas. S. Rossa. Porota ga je spoznala krivim zločin in obsojenec bo plačal svoj čin s smrtjo na električnem stolu. Obsojeni je sprejel izrek s skrajno hladnokrvnostjo, rekoč, da se je tako zgodilo, kakor je pričakoval, in da raje vidi, da gre na stol, kakor pa, da bi moral celo svoje življenje gniti v ječi.

ŠOLA ZA CIGANČKE

Chicago, Ill. — V Smyth šoli na 1059 W. 13th st. obstaja že od zadnje jeseni razred, v katerem so sami ciganski otroci, v starosti od 6 do 14 let. Ob začetku šole jih je bilo 24, a se je do zdaj skrčilo njih število na 19. Vzrok, da so jih spravili skupaj v eno sobo, je v tem, ker so vsi, mali in veliki, šele začeli pohajati šolo in jih zato niso mogli razdeliti med druge otroke. Storilo pa se bo to, ko bodo v pouku nekoliko napredovali.

Širite in priporočajte list "Amerikanski Slovenec!"

ŠE NA DOLGA LETA!

Vsem Pepetom in Pepcam, Jožetom in Jožicam, Josephom in Josephinam obilo veselja in pristnega slovenskega radovanja ob njih godu, ki ga obhajajo danes, v soboto!

KRIŽEM SVETA

Southampton, Anglija. — Na velikem angleškem parniku Berengaria se je zadnje sredo ponoči vnel požar, ki pa je bil hitro pogasjen. To je bil že tretji podobni požar. Ladja je ravno prispela iz New Yorka brez potnikov, ker je ogenj uničil prostore prvega razreda.

Madrid, Španija. — Tukaj so zadnje sredo pričela poslovati nova sodišča, takozvani nujni tribunali, katerih naloga bo, da bodo z vso naglico razreševala razne obtožbe veleizdaje, špijonaže in podobnega.

London, Anglija. — Kraljevske palače so opremili z vsem potrebnim proti zračnim napadom. Instalirane so v njej protiplinske sobe za kralja, kraljico in njuna dva otroka in pripeljala se je zadostna zaloga plinskih mask.

ODKUPNINO SKUŠAJO PREPOVEDATI

Chicago, Ill. — Tukaj se je pričelo gibanje, da se prisili državnega zakonodajca k sprejetju zakona, po katerem bi bilo označeno kot zločin in prepovedano pod kaznivo plačevanje odkupnine ugrabiteljem. Zagovorniki predloga trdijo, da se bo ugrabiteljstvo nehalo, ako se bo iz njega vzel dobiček.

UVOZ IZ JAPONSKÉ SE ZNIŽUJE

New York, N. Y. — Iz poročila, ki ga je izdal zadnje sredo trgovinski department, se razvidi, da je uvoz blaga iz Japonske padel v toliko, da je bil v letošnjem januarju za šest milijonov dolarjev nižji kakor lani v istem mesecu. Nasprotno pa se je izvoz na Japonsko znižal le za nekaj manj kot dva milijona dolarjev.

UJETI LOJALISTI



Skupina španskih lojalistov, ki so padli v roke kot vojni ujetniki nacionalistom ob nedavnih ljutih bojih za mesto Teruel. Med tem je nacionalistična armada, dobro založena od Mussolinija in Hitlerja z vsemi bojnimi sredstvi, napravila uspešen nadaljnji sunek in prodrla v bližino obali Sredozemskega morja.

KRITIZIRAJO CINCANJE

Angleški min. predsednik bo prisiljen, da zavzame bolj določno tujezemske politike.

London, Anglija. — Ministerski predsednik Chamberlain ne bo mogel stalno sedeti v svojem gnezdu na plutu in se bo moral končno izreči za te ali druge vrste tujezemske politike. Proti njemu se je namreč pričela dvigati močna opozicija, ki se je naveličala njegove cincarske politike, ki doslej sploh nobene določne smeri ni zavzela.

Najbolj nevarno pa je za Chamberlaina še to, da se je ta opozicija dvignila v njegovi lastni, konservativni stranki. Mali začetek se je pojavil tedaj, ko je Anth. Eden izstopil iz vlade, toda zadnjih par dni se je ojačevala z grozečo hitrostjo, dokler se ni zadnje sredo zvečer ustanovil v poslanski zbornici poseben odbor, ki si je nadel nalogo, da zahteva od vlade pozitivno akcijo. Na čelu tega odbora stoji Winston Churchill. Toda ne samo v parlamentu, marveč v svoji vladi sami ima Chamberlain nasprotnike.

Kakor znamenja kažejo, bo moral min. predsednik v kratkem času na plan iz svojega previdnega stališča, drugače bo prišlo v vladi do več repugnacij, na kar bi bil Chamberlain prisiljen, razpisati volitve. Sklepajoč iz tega, ko je v javnosti njegovo obnašanje obsežno kritizirano, je pa kaj dvomljivo, da bi bile volitve zanj ugodne.

Kar se v tem trenutku zahteva od angleške vlade, je to, da se postavi na stran Francije in z njo vred pritisne na Mussolinija in Hitlerja, da nemudoma odstranita svoje vjaštvo iz Španije, in da se obene s Francijo vred zasigura pomoč Čehoslovaški.

Katoliški Slovenci naročajte in podpirajte svoj lastni list "Amerikanski Slovenec"

Iz Jugoslavije

Italijani bodo elektrificirali železniško progo Sušak-Skrijevo in dali na razpolago tudi električni tok. — Usodna nesreča užitkarja Matije Gimplja na Dolenjskem. — Smrtna kosa in drugo.

Elektrifikacija železniške proge Ljubljana, konec febr. — Iz Beograda poroča agencija "Jugoslav. kurir", da je dosežen načelni sporazum o tem, da bodo Italijani izvedli elektrifikacijo proge Sušak — Skrijevo. Italijanski konzern (kateremu načeluje grof Volpi, bivši finančni minister) bo zgradil daljnovod visoke napetosti od Opatije do Sušaka. Na Sušaku bi bila zgrajena transformatorska postaja. Letno bi Italija dobivala 2 milij. kilovatnih ur toka. Nadalje se poročajo, da je to samo začasna rešitev, ker bi Italijani bili pripravljeno ukiniti to dobavo, čim bi bila zgrajena hidrocentrala na reki Korani, kar namerava izvesti savska banovina.

Pod vinogradom je zmrznil Mokronog, 28. febr. — Letošnja zima je na Dolenjskem še prav posebno mila, vendar je tudi zahtevala nekatere žrtve. Ponoči je nastopil precej občuten mráz in mu je podlegel užitkar Gimplj iz Ribnice v Šmihelski občini.

Matija Gimplj je izročil svoje posestvo sinu, ki mu je moral dati užitek. Toda sin se ni dosti brigal za posestvo, hodil je po svetu in gospodarstvo je propadalo. Kmetijo je naposled kupila neka posestnica iz Šmihela, ki je pustila obdelovanje in užitek preužitkarju Gimplju. Mož je navzlic visokim letom skrbno obdeloval polje in vinograd na Ljubenski gori pod Sv. Vidom. Tako je bil tudi v četrtek zaposlen v vinogradu. Ker je splošna navada na Dolenjskem, zlasti v vinorodnih krajih, da se debeli četrtek izdatno proslavi, si je tudi užitkar Gimplj v precejšnji meri privoščil zlate kapljice. Ko se je ponoči sam vračal domov, je v temi nekoliko zašel, padel na skalnatih tleh ter se kotatil po rebri. Pri tem se je precej potokel, a je vendar še vstal in se plazil po hribu. Toda spet je padel in se potokel, naker je nezavesten obležal. Ker ni bilo pomoči, je ponoči zmrznil. Našli so ga šele v soboto. Novica o tej nesreči, se je hitro razvedela po okolici. Ker je bilo po vinogradih zaposlenih mnogo ljudi, se je zbrala precejšnja množica okoli ponesrečenca. Orožniki so dali ponesrečenca položiti v krsto, naker je bil pokopan na šmihelskem pokopališču.

Smrtna kosa V Ljubljani je umrl Franc Rebernak, veterinarski major v pokoju. — V Št. Ilju v Slovenskih gorah je umrla Jožefa Bauman, vdova Schallhammer, rojena Roškar, soproga tamošnjega uglednega narodnega borca. — V celjski bolnici je umrla Antonija Mihelič, žena mizararskega mojstra iz Celja stara 60 let.

Smrtna nesreča Na progi med Zidanim mostom in Rimskimi toplicami se je pripetila smrtna nesreča. V istem hipu, ko je stopil iz vlaka železniški premikač Franc Javšič, doma iz Maribora, je privozil nasproti drugi vlak, katerega lokomotiva je zadela v Javšiča, da je obležal z razbito lobanjo in kmalu nato izdihnil.

Požar V vasi Jelša pri Št. Jerneju na Dolenjskem je ogenj uničil dvoje gospodarskih poslopj posestnika Staniča. O vzrokih požara še ni ničesar znanega. Sumijo pa, da je bil ogenj podtaknjen.

Zanimiv slučaj V Gradiščaku pri Varaždinu živi 28 letni Jakob Fogec, ki je pred 18 leti izgubil vid, kot posledica legarja in pljučnice. Zdravniki so mnenja, da mu je previsoka temperatura uničila očesne žilve. Pred nekaj dnevi pa se je na čuden način Jakob zopet povrnil vid, toda izgubil je pri tem dar govora.

Popravljamo novico o "strogi sodbi" V 48. številu tega lista, z dne 10. marca t. l. je bilo poročano: da je Janez Gnidovec, 63 letni vdovec bil nekdanji dober posestnik, a je sedaj reven prevzitar, ter je začel na stara leta krasti in beračiti. Tako

Na celjskem sodišču so nedavno slovesno izročili odlikovanju jettinskemu pazniku Martinu Proselcu. Odlikovan je bil s srebrno medaljo za državljanske zasluge.

Odlikovan Na celjskem sodišču so nedavno slovesno izročili odlikovanju jettinskemu pazniku Martinu Proselcu. Odlikovan je bil s srebrno medaljo za državljanske zasluge.

Amerikanski Slovenec

Prvi in najstarejši slovenski list v Ameriki. Ustanovljen leta 1891.

The first and the oldest Slovene Newspaper in America. Established 1891.

Izhaja vsak dan razun nedelj, ponedeljnikov in činevov po praznikih.

Issued daily, except Sunday, Monday and the day after holidays.

EDINOST PUBLISHING CO. Naslov uredništva in uprave: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

EDINOST PUBLISHING CO. Address of publication office: 1849 W. Cermak Rd., Chicago

Naročnina: Za celo leto \$5.00, Za pol leta 2.50, Za četrť leta 1.50

Subscription: For one year \$5.00, For half a year 2.50, For three months 1.50

Dopisi važnega pomena za hitro objavo morajo biti deposlani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnevom, ko izide list.

Entered as second class matter November 10, 1925, at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

Pogled na evropske zmešnjave

Odkar je Hitler pobasal na svoj fašistični način Avstrijo, se razvijajo v Evropi zelo nejasni dogodki. Vse države so zelo vznemirjene, državniki podajajo izjave, svarijo eden drugega — pravi mednarodni politični kaos.

Hitler in Mussolini imata, kakor zgleđa jasen dogovor med seboj, ki je zavladati centralni Evropi na celi črti. Da se zavarujeta gospodarsko in politično hočeta za vsako ceno zmago generala Franco v Španiji.

Kako so pa povezani Angleži in Francozi in Rusi? Francija se še nagiba k Rusiji iz razloga, ker pomoč je dobra, pa naj pride v silo od samega ta spodnjega.

Najžalostnejšo ulogo igra v tej mešanici zopet Poljska. Saj je bil namen baš versajlske pogodbe obdati Nemčijo z vmesnimi državami, da se jo nekako ogradi.

Ali bodo kedaj spregledali? Pravijo, da se Japonci kesajo, ker so izstopili iz Društva narodov, odkar so Kitajci bombardirali japonska mesta.

Neki naš zastopnik je pred nedolгим poročal: "Obiskal sem rojaka, kateri stalno dela in hodi v cerkev. Gotov sem bil, da se naroči na katoliški dnevnik.

"katoliš" in da veruje, kar sta ga oče in mati učila. Če sta ga res učila naročati in čitati brezverske liste, ga bom o priliki še vprašal."



KAJ POROČA JOLIETSKI POROČEVALEC

Kmalu se bo začel graditi nov "bratski dom". Gradil se bo pri nas v Jolietu, v rojstnem kraju slovenskega bratstva v Ameriki.

Iz ene naših slovenskih naselbin v Ameriki se veliko poročča, govori in piše o lepem kulturnem vrtu, narodnih domovih in raznih drugih kulturnih rečeh.

Rojak Joseph Hribar, avto mehanik je zelo znižal pristojbino za popraviljanje avtomobilov, kar bodo avtomobilisti govorili z veseljem pozdravili.

V torek 8. marca se je odprlo prvo "backyard" igrišče in sicer na vogalu Chicago in Jefferson Sts., poleg okrajnih zaporov.

Iz Davenport, Iowa od St. Ambrose Acadamy pridejo v Joliet dne 22. marca basket ball igralci, ki bodo tekmovali s Catholic High Teamom v katoliški višji šoli.

pokritje bolniških in zdravniških stroškov za pokojnikom Louis Martinichem, sinom našega rojaka Mr. in Mrs. Louis Martinicha iz Center St., kateri je dne 27. februarja umrl zaradi zastrupljenja v Davenport bolnišnici.

Pred nami je zopet čas primarnih volitev. Imamo 70 kandidatov na demokratiški in 53 na republikanski listi, ki bodo prišli pred nas od časa do časa na raznih shodih in sestankih, tako na političnih, kakor tudi na društvenih, unijskih in drugih, s prošnjo, da glasujemo za nje ter da jih podpiramo.

Naše ljudstvo v Ely, je Rev. Schweigerju jako hvaležno za njegov tako lepo po domače izpeljan govor, ker vemo, da je č. g. rojen v Ameriki.

V nedeljo 13. marca zvečer smo na Rivals Club keglijšču opazili prav zanimivo kegljanje. Vršila se je kegljarska tekma med peterimi sloven-

skimi brati na eni strani in peterimi na drugi strani. In sicer so kegljali Dernulcovi iz Rockdale, nasproti Ramutovim iz Jolietu. Zmagali so Jolietčani. Kegljali so tako le:

Table with columns for names (RAMUTA, DERNULC) and scores.

Prav lepo jih je opazovati, kako so se zabavali kot bratje ene družine. Čast njim, čast pa tudi njihovim staršem za tako lepe sinove.

John L. Zivetz, Jr. NOVICA iz MINNESOTE Ely, Minn. Slovenski župnik Rev. Frančišek Schweiger, je imel preteklo nedelje dne 6. in 13. marca ob pol petih popoldne govor na radio postaji v Virginia, Minn.

Prvo moramo razveseliti mlade in odrasle s sliko rokozorbe. Ta slika je zelo interesantna, vzame pol ure časa in je za smeh. Zatem moramo videti nekaj lepo barvenih slik iz Clevelanda: kulturnega vrta in pa iz Jezerške razstave.

Naše ljudstvo v Ely, je Rev. Schweigerju jako hvaležno za njegov tako lepo po domače izpeljan govor, ker vemo, da je č. g. rojen v Ameriki.

Rev. Vital Vodušek bo v naši župniji v Ely imel sv. misijon, ki se bo pričel v nedeljo 20. marca. Zopet bo lepa prilika za opraviti velikončno dolžnost.

POZDRAVLJEN MESEČNIK "NOVI SVET"

Iskrene pozdrave zgodovinskemu listu 'Novi Svet'! — Se predno je list izšel, sem bil prepričan, da bo izšel v pravilni obliki in res, nisem se varal. Tako od zunaj, kakor tudi od znotraj, je naš novi zgodovinski mesečnik prav ličen.

PROGRAM SLIK ZA V FOREST CITY

Na željo odbora v Forest City, ki se zanima za slikovno predstavo, podajam seznam slik, katere nameravam tam pokazati. Predstava se ima vršiti v soboto in nedeljo večer v šolskem auditorium. Takole mislim urediti slike za kazanje:

Naše ljudstvo v Ely, je Rev. Schweigerju jako hvaležno za njegov tako lepo po domače izpeljan govor, ker vemo, da je č. g. rojen v Ameriki.

Če hočemo še videti potem svetno nedeljo, butare in pa veliko



Dve muhi. — "Nekaj bi si želel, gospod ravnatelj, oziroma prosil bi... Torej..."

Zavarovanje. — "Torej si se zavaroval proti ognju in potresu. Res te ne razumem."

Frazno upanje — "Gospodična Elza, ali imate za nedeljo zvečer kakšne posebne namene?" je vprašal v soboto ravnatelj svojo tajnico.

Prijeten obisk. — Gospodar kuharici: "Slišite, Marija, jutri pride moja tašča za dalj časa na obisk."

Ribička. — "Voda je tako motna, da nobena riba ne prime. Najbrž ne vidijo čreva."

Vzrok. — "Kako je to, gospod Dreča, da pri kvartanju zmerem dobivate, na konjskih dirkah pa izgubljate?"

soboto kako nosijo kolače žegnati, nas vzame dobre pol ure za gledanje. Celo v zvonik bomo šli in gledali ter poslušali zvonove potrkavati.

Iz teh navedenih slik naj odbor izbere po vrsti za oba večera najbolje. Glavna od vseh pa je slika "Pasijona", ki je bila še vedno povsod najbolj odobravana in je za ta čas najboljša.

Anton Grdina, lastnik 'slik.

"TARZAN NA RAZISKOVANJU"

(80)

(Metropolitan Newspaper Service)

Napisal: Edgar Rice Burroughs



Ko je bila Jane da skoro sreča princa, je ta stopil korak proti njej in rekel: "Meni sem, da bi bilo lepo za naujo, če bi stopala skupaj."



Lady Greystoke je ježno potegnila svojo roko nazaj in odločno rekla: "Bedak!" — Ob teh besedah je princ nervozno pogledal in ježno-uzajeno rekel: "Vi torej odklanjate."



"Vsakdo v celi naši družbi lahko vidi, da ste zaljubljeni v pilota Browna," je nadaljeval ježno princ.



Toda princ Sborov se ni ganil naprej. Ko je Lady Greystoke hotela zamolčljivo nimiti njega, je zaklical ves razburjen: "Počkaj! Ti me moraš poslušati. Nikar ne misli, da pojde vse to tako lahko."

